

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

LUKO GENIUŠO AKADEMIJA

2013-12-05

ŽURNALAS: Muzikos Barai

TEMA: Muzika

AUTORIUS: Rita Aleknaitė-Bieliauskienė

DATA: 2013-12

1800-aisiais ypatingu įvykiu tapo imperatoriškosios direkcijos leidimu Vienos nacionaliniame rūmų teatre surengta jauno Ludwigo van Beethoveno akademija. Retas kuris atlikėjas tais laikais ryždavosi savo vardu sudominti reiklį Vienos publiką ir ilgam vakarui sukviesti klausytojus. Akademijos, kurios trukdavo apie keturias valandas, skirdavosi nuo įprastų atlikėjų koncertų: pianistas būtinai atlikdavo improvizaciją, jeigu jis būdavo ir kompozitorius (tuo laikotarpiu – dažniausiai), skambėdavo ir jo kūriniai. L. van Beethovenas norėjo supažindinti Vienos visuomenę su savo kūryba.

Spalio 5 ir 6 d. Vilniaus kongresų rūmuose Lukas Geniušas su Gintaro Rinkevičiaus diriguojamu Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru atliko visus penkis L. van Beethoveno koncertus fortepijonui su orkestru. Tai prilygsta Vienos akademijai pagal užmoją parodyti sudėtingą L. van Beethoveno stilistikos panoramą, atlikėjo muzikinės atminties, ištvermės, susikaupimo gebėjimus.

Jauni pianistai šiandien groja sudėtingą repertuarą. Kaip yra sakęs Arthuras Rubinsteinas, XX amžiuje jie oktavas klaviatūroje beria taip lengvai, tarsi iš kišenės žertų. Tačiau problema yra ne gebėjimas demonstruoti išminktą sudėtingą tekstą, bet, kuriant savas interpretacijas, įprasminti intelektą, emocinį pasaulį ir kompozitoriaus sumanymą.

Jau seniai jaučiau tokį malonumą klausydamasi pianisto. Sunku būna priimti tiesmuką, nespalingą garsą, manieringą išliaupsintų atlikėjų muzikavimą. Šįkart du vakarus karaliavo muzika – be klausytojams demonstruojamos pozos, bet puikia mokykla besiremiančiu pianizmu. Ne tik klausiausi, bet ir stebėjau, kiek daug šis 23 metų pianistas, trečios kartos muzikų šeimos atstovas, genetiką gebėjo papildyti darbu. Kiek pasisėmė išminties iš jį išugdžiusios puikios pedagogės pianistės prof. Veros Gornostajevos, kad geba taip jausti ir perteikti garso raiškos galimybes, jo artikuliacijų įvairovę, frazavimo subtilybes, kolorito kaitą. Prasmingi, nepaprastai lygūs gamų pasažai, spindinčių trelių kaskados, gyvybingų akordų slinktytys. Pianistas jautrus moduliacijoms (pvz., raiškus perėjimas iš mažoro į minorą *pianissimo* Antrajame

koncerte). Žavėjo puiki pedalizacijos kultūra. Pedalizacija kaip kvėpavimas. Bosai, gal tiksliau, kairės rankos faktūra užpildė apatinį muzikinės drobės registrą ryškiai artikuliuotais dialogais, prieštaromis. Ir tik paskutiniuosiuose koncertuose, pasigirdus romantizuotai faktūrai, įsiterpė minkštas tušė. Štai Trečiojo koncerto *Largo* dalyje fortepijono *arpeggio* sukūrė gražią erdvę fleitos, fagoto kantilenai. Tačiau meistriškai naudojamas pedalas buvo svarbus muzikos koloristikai, pavyzdžiui, siekiant kartojamam ir *forte* atliekamam skaidriam motyvui suteikti pastelinį atspalvį.

Lukas gebėjo atskleisti L. van Beethoveno pianizmo stiliaus kelią: nuo veržimosi iš J. Haydno ir W. A. Mozarto įtakų, nuo kameriško muzikavimo link pianistinio simfonizmo (plačiaja prasme) Penktajame koncerte.

L. van Beethovenas buvo puikus pianistas improvizatorius, mirus W. A. Mozartui – ryškiausias. Tačiau koncerto žanras jo kūryboje vystėsi analogiškai simfonijoms ir simfoniniam mąstymui, todėl kartu reikia kalbėti apie orkestrą. Abu vakarus jis buvo labai jautrus pianisto partneris – ne akompanuojantis, bet plėtojantis dialogus, įsiklausantis į „kalbančiojo“ manierą, artikuliacijų tikslumą. Jautri dinamika. Neforsavo nė vienas partneris, žavėjo organiška būsenų kaita, perėjimais.

Puikią kantileną išgirdome antrosiose koncertų dalyse, tačiau savo skausmingumu, sukauptumu ypač išsiskyrė antroji Ketvirtojo koncerto dalis.

Trečiajame koncerte jau ryškėjo kelias link Herojinės simfonijos. Instrumento solo ir simfonijos elementų sintezė. Trečiosios dalys netapo gaivalu. Pokštaujantis, liaudiško šokio charakterį įprasminantis *Rondo*, briliantinis Antrojo koncerto finalas su akcentu antrojoje takto dalyje ar Trečiojo koncerto, vienintelio minorinės tonacijos (c-moll), savita simfonija su fortepijono solo – visur pasiekta struktūros vienybė.

Orkestras padėjo išryškinti ir poetiką, ir herojinius proveržius, priešpriešas poetiškai lyrikai. Aišku, tokioje skaidrioje, dažnai subtilioje, beprasmio *fortissimo* nedrumsčiamoje drobėje išplėtotose pučiamųjų partijose pasitaikė netikėtumų...

Koncertus pianistas baigė bisais: F. Chopino Etiudas, susikaupimo įprasminata J. Brahmsio kompozicija ir pakartotas Antrojo koncerto finalas. Profesionalumas, nepriekaištinga muzikos jausena, geras skonis, didžiulė meilė savajam menui, pagarba orkestrui ir publikai atveria jaunajam Lukui Geniušui kelius ne tik į tarptautinius konkursus, bet ir į klausytojų širdis.